

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Obo/32/2016
Identifikačné číslo spisu: 1095899385
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1095899385.6

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ivany Izakovičovej a členiek JUDr. Beaty Miničovej a Ľubomíry Kúdelovej v spore žalobcu: M Y K A spol. s r.o., so sídlom M. R. Štefánika 73, 010 01 Žilina, IČO: 31 586 091, zastúpeného JUDr. Peter Kubik, advokát, s.r.o., so sídlom Poľná cesta 966/9, 929 01 Dunajská Streda, IČO: 36 869 295, v mene ktorej koná JUDr. Peter Kubik ako konateľ a advokát, proti žalovanému: MH Manažment, a. s., so sídlom Trnavská cesta 100, 821 01 Bratislava, IČO: 50 088 033, zastúpenému TaylorWessing e/n/w/c advokáti s. r. o., so sídlom Panenská 6, 811 03, Bratislava, IČO: 35 905 832, o určenie ručiteľského záväzku, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. februára 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-491, v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. marca 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-498, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. februára 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-491, v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. marca 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-498, p o t v r d z u j e .

Žalovaný m á n á r o k na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 12. februára 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-491, v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. marca 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-498, žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť trovy konania a právneho zastúpenia v celkovej sume 20.421,60 Eur na bankový účet právneho zástupcu žalovaného, ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA DVORECKÝ & BOHUNICKÝ s.r.o., vedený v spoločnosti Tatra banka, a.s. číslo účtu 2627058168/1100 a to do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že pôvodným žalobcom v konaní bola spoločnosť AG Banka, a.s., IČO: 36 019 895, ktorej právnym predchodcom bola spoločnosť Agrobanka

Praha a.s. organizačná zložka zahraničnej osoby (ďalej aj ako „právny predchodca žalobcu“). Právny predchodca žalobcu uzatvoril dňa 22.02.1991 s akciovou spoločnosťou SLOVMAD, IČO: 00 594 792, (ďalej len „spoločnosť SLOVMAD“) Zmluvu o podmienkach prevzatia bankovej záruky na prenájom s prednostným právom kúpy ťahačov značky IVECO v celkovej hodnote 6.722.000,- DM (ďalej len „Zmluva“). Pre prípad nedostatku vlastných finančných prostriedkov spoločnosti SLOVMAD sa žalobca na základe Zmluvy zaviazal v prospech spoločnosti SLOVMAD poskytnúť korunový úver pre každú leasingovú splátku. Z dôvodu platobnej neschopnosti spoločnosti SLOVMAD žalobca poskytol dohodnutú bankovú záruku, ktorú však spoločnosť SLOVMAD spolu s úrokmi z omeškania žalobcovi nesplatila.

3. Dňa 25.02.1991 uskutočnil štátny podnik Československé automobilové opravovne, š. p., Košice (ďalej aj ako „ČSAO“), ručiteľské vyhlásenie (ďalej len „ručiteľské vyhlásenie“), ktorým sa zaviazal žalobcovi platiť za dlžníka, spoločnosť SLOVMAD, platné záväzky z úverových zmlúv poskytnutých v dňoch: 04.05.1992, 15.07.1992, 01.04.1993, 30.06.1993, 27.12.1993, 01.07.1994, 28.12.1994, 30.06.1995, 29.12.1995 a 01.07.1996 pri plnení Zmluvy. ČSAO v postavení ručiteľa rovnako žalobcovi neplnil. Ku dňu 30.04.1992 bolo ČSAO na základe rozhodnutia Ministerstva dopravy a spojov SR zrušené bez likvidácie s tým, že ku dňu 01.05.1992 majetok ČSAO podľa privatizačného protokolu prešiel so všetkými aktívami a pasívami na Fond národného majetku SR (pôvodný žalovaný). Fond národného majetku SR následne realizoval schválený privatizačný projekt a majetok ČSAO vložil do novozaložených akciových spoločností ASKO a.s., Košice, Autorenova a.s., Poprad, Progres a.s., Podolíneec a Automobilové závody Prešov. Žalobcom predpokladaný právny nástupca ručiteľa, spoločnosť ASKO a.s., Košice, po žiadosti žalobcu zo dňa 03.03.1993 o doplnenie dokumentácie k poskytnutej protizáruke, oznámil žalobcovi prostredníctvom svojho štatutárneho zástupcu, Ing. Andreja Hrehovčíka, že v zmysle privatizačného projektu neprevzal ručiteľský záväzok za súčasné a budúce úverové vzťahy medzi žalobcom a spoločnosťou SLOVMAD. Z dokazovania vyplynulo, že rovnaká osoba, Ing. Andrej Hrehovčík, vystavila za ČSAO aj predmetné ručiteľské vyhlásenie.

4. Na základe uvedeného súd prvej inštancie skonštatoval, že predmetom konania je návrh na určenie, zmenený so súhlasom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 09.11.2011, že žalovaný ručí, na základe zákona č. 92/1991 Z. z. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov, za splnenie ručiteľského vyhlásenia zaniknutého subjektu ČSAO. Inými slovami, predmetom konania je určenie platnosti prechodu ručiteľského záväzku.

5. Vzhľadom na to, že predmetom konania je určovacia žaloba, súd prvej inštancie sa v prvom rade zaoberal existenciou základného predpokladu pre rozhodnutie vo veci, a to či je na strane žalobcu daný naliehavý právny záujem podľa ust. § 80 písm. c/ O. s. p., resp. či tento naliehavý právny záujem žalobca v priebehu konania preukázal. Žalobca v súvislosti naliehavým právnym záujmom v konaní argumentoval tým, že bez určenia nadobúdateľa ručiteľského záväzku je ohrozené zabezpečenie finančných prostriedkov poskytnutých žalobcom pri plnení Zmluvy voči ČSOB, a.s., ako aj jeho právne postavenie pri uplatňovaní práv z ručiteľského vyhlásenia, ktoré sa stalo neistým, pričom túto neistotu nie je možné odstrániť inak ako výrokom súdu.

6. Podľa súdu prvej inštancie žalobca v konaní nepreukázal existenciu jeho kvalifikovaného naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. S poukazom na to, že žalobca podal voči žalovanému žalobu o plnenie, súd prvej inštancie uviedol, že ak žalobca poprel svoje tvrdenia o vhodnosti použitia určovacej žaloby ako prostriedku na odstránenie právnej neistoty žalobcu a vytvorenie pevného právneho základu právneho vzťahu medzi sporovými stranami, čím by sa malo predísť ďalším sporom. S ohľadom na podanie žaloby o zaplatenie žalobcom proti žalovanému titulom ručiteľského vyhlásenia súd prvej inštancie zdôraznil, že neexistuje časová stránka naliehavosti právneho záujmu, ktorá je nevyhnutnou súčasťou posudzovania predpokladu úspešnosti určovacej žaloby a súčasne absentuje aj stránka naliehavosti právneho záujmu, že žalobca nemá inú možnosť žalovať na plnenie z toho istého právneho pomeru. K uvedenému záveru súd prvej inštancie dospel s prihliadnutím na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1MCdo/7/2004. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie skonštatoval, že v danom prípade určovacia žaloba nepredstavuje vhodný, účinný a správne zvolený procesný nástroj ochrany práva

žalobcu, ktorým sa môže odstrániť spornosť práva. Naopak, predstavuje podľa názoru súdu prvej inštancie ten prípad určovacej žaloby, ktorý zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ďalšie konanie, čo uviedol aj samotný žalobca.

7. Súd prvej inštancie zhrnul, že žalobcom požadované určenie nepredstavuje také určenie, ktoré by napriek meritornému rozhodnutiu s definitívnou platnosťou vyriešilo spory medzi sporovými stranami, odstránilo spornosť medzi nimi, zamedzilo ďalším sporom a odstránilo právnu neistotu žalobcu voči žalovanému z hľadiska nárokov žalobcu z ručiteľského vyhlásenia. Zároveň vyhodnotil súd prvej inštancie predmetné určovacie konanie, s ohľadom na predmet určenia a celkovú situáciu, ako prejudiciálnu otázku v konaní o plnenie, čo spôsobuje neprípustnosť určovacej žaloby. Súd prvej inštancie zdôraznil, že žaloba o plnenie by v danom prípade riešila celý obsah a dopad právneho vzťahu alebo práva, a teda predstavuje komplexný právny prostriedok ochrany práv žalobcu.

8. S prihliadnutím na vyššie uvedené súd prvej inštancie žalobu, z dôvodu absencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, zamietol ako nedôvodnú bez toho, aby sa zaoberal žalobou po vecnej stránke, resp. meritom veci.

9. Žalobca sa so závermi súdu prvej inštancie nestotožnil, preto prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. februára 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-491, v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. marca 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-498, odvolanie. Ako dôvody odvolania žalobca uviedol, že v konaní došlo k vade podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f/, v zmysle ktorej sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom v spojení s ust. § 205 ods. 2 písm. d/ O. s. p. : súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a ust. § 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p. : rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

10. Žalobca v odvolaní uviedol, že na pojednávaní konanom dňa 12.02.2015 súd prvej inštancie pri dôvodoch zamietnutia žaloby okrem neexistencie naliehavého právneho záujmu uviedol aj neexistenciu pasívnej legitimácie odporcu. Týmto sa podľa žalobcu súd prvej inštancie zaoberal aj meritom veci, avšak zabudol sa s tým vysporiadať aj v písomnom vyhotovení rozsudku.

11. V rámci odvolacích námietok žalobca poukázal na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré sa opiera len o všeobecné hodnotiace úsudky, pričom jediným konkrétnym dôkazom, na ktorý sa súd prvej inštancie odvolával bola žaloba na plnenie, ktorú podal žalobca na Okresnom súde Bratislava II. Uvedené žalobca kvalifikoval ako odňatie možnosti konať pred súdom. Súd prvej inštancie sa v rámci odôvodnenia podľa žalobcu nevysporiadal s dôvodmi, ktoré ho viedli k podaniu žaloby na plnenie, a to jeho neistotou, ani s tým na základe, akých skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru o neexistencii vecnej a časovej stránky právneho záujmu žalobcu.

12. Ďalej žalobca namietal, že vzhľadom na existenciu objektívnej neistoty nemožno žiadať plnenie od protistrany. V prípade odstránenia tejto neistoty by podľa žalobcu vznikol predpoklad, že dôjde k dobrovoľnému plneniu od protistrany, čo by bolo prejavom preventívnej funkcie určovacej žaloby.

13. S poukazom na predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu zo dňa 28.05.2014 v konaní, sp. zn. 2Obo/22/2013, žalobca zdôraznil, že žaloba na plnenie má síce prednosť pred určovacou žalobou, avšak za určitých okolností nie je možné odoprieť ochranu zabezpečenú určovacou žalobou, ani v prípade, že by žalobca mohol použiť žalobu na plnenie. Pokiaľ by určenie, či tu právo alebo právny vzťah je bude tvoriť pevný základ právneho vzťahu medzi účastníkmi a pomôže predísť ďalším sporom (sporom o plnenie). Podstatné je, aby bolo postavenie žalobcu istejšie, ako pred takýmto rozhodnutím. Žalobca má za to, že pri posudzovaní existencie naliehavého právneho záujmu nie je rozhodujúce, či v konaní bude žalobca schopný preukázať skutočnosť, ktorými odôvodňuje žalobu na určenie, ale to, aby úspešná žaloba o určenie naplnila sa svoj zákonný účel.

14. S prihliadnutím na existenciu objektívnej neistoty ohľadom nositeľa ručiteľského záväzku po dobu

celého trvania tohto konania, je podľa žalobcu daná časová aj vecná stránka právneho záujmu na určení. Žalobca ďalej argumentoval tým, že v čase podania určovacej žaloby nemohol podať žalobu na plnenie, nakoľko zabezpečené záväzky v tom čase ešte neboli splatné. Vzhľadom na uvedené považuje žalobca podanie určovacej žaloby s jej preventívnym charakterom ako vhodný prostriedok ochrany. V tejto súvislosti žalobca zdôraznil, že zodpovedanie otázky, či žalovaný je alebo nie je ručiteľom, by posilnilo právne postavenie žalobcu ako aj právna istota vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným. Uvedené rozhodnutie by malo za následok s vysokou pravdepodobnosťou, že by sa spor vyriešil bez ďalšieho zaťažovania súdov spormi, vrátane prerušeného konania o plnenie vedeného na Okresnom súde Bratislava II. Iniciovanie konania o plnenie žalobca odôvodnil opatrnosťou, v snahe predísť prípadnému premlčaniu. Napriek tomu, že nie je možné vylúčiť vznik ďalších sporov, rozhodnutie v tejto veci by uľahčilo ďalšie rozhodovanie súdov.

15. V závere žalobca upriamil pozornosť na to, že konanie o plnenie je na Okresnom súde Bratislava prerušené z dôvodu, že určovacie konanie má zásadný význam a rozhodnutie v konaní o plnenie závisí od vyriešenia otázky v určovacom konaní. Vzhľadom na uvedené žalobca zastáva názor, že sa súd prvej inštancie musí zaoberať meritom veci, inak by sa jednalo o neposkytnutie spravodlivosti žalobcovi.

16. K odvolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktoré považuje za vecne správne a odvolanie žalobcu za neodôvodnené v celom rozsahu. Podľa žalovaného žalobcom vytýkané nedostatky rozhodnutia súdu prvej inštancie nepredstavujú odňatie možnosti konať pred súdom podľa ust. § 221 ods. 1 pís. f/ O. s. p. Procesnú vadu vo forme odňatia možnosti konať pred súdom nemožno podľa žalovaného stotožniť so súdnym rozhodnutím, ani jeho odôvodnením. Analogicky pri tom poukázal na ust. § 237 písm. f/ O. s. p. a ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 6Cdo/90,91/2012, sp. zn. 5Cdo/201/2011, sp. zn. 1Cdo/140/2009, sp. zn. 3Cdo/249/2008, sp. zn. 3Cdo/290/2009, sp. zn. 1Cdo/181/2010, sp. zn. 3Cdo/138/2010, sp. zn. 3Cdo/18/2013, sp. zn. 3Cdo/50/2014). K nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaný upriamil pozornosť aj na judikatúru Ústavného súdu SR, a to rozhodnutia v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 551/2012, sp. zn. III. ÚS 184/2011, sp. zn. IV. ÚS 481/2011, sp. zn. III. ÚS 148/2012, sp. zn. IV. ÚS 196/2014. S ohľadom na uvedenú judikatúru žalovaný skonštatoval, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, resp. nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie nemožno kvalifikovať ako odňatie možnosti konať pred súdom. Na doplnenie žalovaný uviedol, že pre dostatočné odôvodnenie nie je potrebné, aby na každú žalobnú námietku bola súdom daná podrobná odpoveď, pričom rozsah povinnosti odôvodniť rozhodnutie by mal byť posudzovaný podľa povahy rozhodnutia a okolností toho-ktorého prípadu (sp. zn. II. ÚS 78/05).

17. V súvislosti s naliehavým právnym záujmom pri určovacej žalobe žalovaný skonštatoval, že argumentácia žalobcu obsiahnutá v odvolaní neobstojí. Žalovaný zdôraznil, že s touto argumentáciou nesúhlasí, nakoľko požadované určenie neodstráni stav právnej neistoty medzi účastníkmi v takej miere, že by sa tým definitívne vyriešil právny vzťah medzi nimi bez nutnosti jeho riešenia v ďalších konaniach. K otázke naliehavého právneho záujmu žalovaný poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu SR, a to sp. zn. 1 MCdo/7/2004, sp. zn. 1Obo/23/2008, sp. zn. 5Cdo/31/2011, ZSP 78/2006. Nepripustnosť určovacej žaloby vidí žalovaný v tom, právo žalobcu už bolo (údajne) porušené, a preto mal žalobca žalovať výlučne na plnenie, ako aj urobil podaním žaloby na plnenie na Okresný súd Bratislava II dňa 29.07.2010.

18. Zároveň sa žalovaný stotožnil s názorom súdu prvej inštancie v tom, že v danom prípade určovania žaloba nie je vhodným (účinne a správne zvoleným) procesným nástrojom ochrany práva žalobcu, nakoľko sa jedná o určovacou žalobu, ktorá len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude nasledovať ďalšie konanie. Inými slovami, v tomto spore sa nejedná o výnimočný prípad (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/241/2008) prípustnosti určovacej žaloby popri možnosti podať žalobu na plnenie.

19. V závere žalovaný doplnil, že pokiaľ súd určovaciu žalobu zamietne z dôvodu absencie, resp. nepreukázania, naliehavého právneho záujmu, urobí tak bez toho, aby sa zaoberal meritom veci a poukázal pritom na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 1MCdo/7/2004, sp. zn.

1Cdo/26/2007, sp. zn. 2Cdo/231/2007, sp. zn. 1Cdo/91/2006, sp. zn. 4Cdo/111/2008).

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“), [ust. § 470 ods. 1, 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že odvolanie bolo podané včas (ust. § 362 ods. 1 C. s. p.), oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie, bez nariadenia pojednávania, viazaný rozsahom odvolania, odvolacími dôvodmi a zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie (ust. § 379, ust. § 380 ods. 1, ust. § 383 C. s. p.), prejednal odvolanie a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

21. Vzhľadom k tomu, že odvolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“), odvolací súd postupoval v zmysle ust. § 470 ods. 2 C. s. p., na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

22. O odvolaní žalobcu podanému proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. februára 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-491, v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. marca 2015, pod č. k. 30Cb/225/1995-498, už odvolací súd rozhodol uznesením, č. k. 2Obo/20/2015-529, ktorým napadnutý rozsudok v znení opravného uznesenia zrušil a konanie zastavil s tým, že uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 99,50 Eur a trovy právneho zastúpenia v sume 258,88 Eur na účet jeho právneho zástupcu. Odvolací súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2Obo/20/2015 skonštatoval, že od okamihu podania žaloby na Okresnom súde Bratislava II dňa 29.07.2010 v predmetnom konaní o žalobe na určenie podľa ust. § 80 písm. c/ O. s. p. je daná prekážka začatého konania podľa ust. § 83 O. s. p., pretože konanie o plnenie konzumuje prejudiciálnu otázku určenia prechodu a trvania ručiteľského záväzku. Toto uznesenie odvolacieho súdu (č. k. 2Obo/20/2015-529) bolo uznesením dovolacieho súdu, č. k. 1ObdoV/3/2016-566, zrušené a vec mu bola vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolací súd uviedol, že začatím konania o plnenie nedošlo k vzniku negatívnej procesnej podmienky v podobe litispendencie pre určovacie konanie, a preto neboli splnené podmienky pre zastavenie konania z dôvodu prekážky litispendencie.

23. Vzhľadom na to, že dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, podľa ust. § 455 C. s. p. sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.

24. Nakoľko súd prvej inštancie žalobcu zamietol z dôvodu, že naliehavý právny záujem nebol ako základný predpoklad pre konanie o určovacej žalobe daný, ani žalobcom preukázaný, odvolací súd považoval za zásadné vysporiadať sa s touto otázkou, a to s ohľadom na priebeh celého doterajšieho konania. V tejto súvislosti považuje odvolací súd za nevyhnutné poukázať na existujúcu ustálenú judikatúru.

25. Naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. sa vždy viaže na konkrétnu žalobu, jej rozhodné skutkové a nadväzujúce právne konštrukcie, logicky premietajúce sa v žalobnom petite, ktorým sa má dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. septembra 2016, sp. zn. 5Cdo/548/2015)

26. Z uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. júna 2009, sp. zn. 4Cdo/111/2008 vyplýva, že základným procesným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby (akou je aj žaloba v preskúmvanej veci) je v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa súd musí zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe už po začatí konania, pričom naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania. Určovacia žaloba predpokladaná uvedeným ustanovením je preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu, tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov.

27. Okrem iného odvolací súd upriamil pozornosť aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 6. decembra 2012, sp. zn. 5Cdo/31/2011, ktorý sa odvolával na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996, v zmysle ktorého právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).

28. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 6.10.2017, sp. zn. II.ÚS/590/2017, ktorý dospel k záveru, že ak všeobecné súdy postupujú tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušia tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval v súlade s týmto uznesením Ústavného súdu SR a neporušil tak základné právo na súdnu ochranu.

29. Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca v konaní nepreukázal naliehavý právny záujem podľa ust. § 80 písm. c/ O. s. p., čo bolo dôvodom na zamietnutie žaloby. Svoj záver súd prvej inštancie odôvodnil tým, že žalobca samotným podaním žaloby o zaplatenie proti žalovanému poprel svoje tvrdenia o tom, že určovacia žaloba odstráni stav neistoty žalobcu a vytvorí tak pevný právny základ právneho vzťahu medzi sporovými stranami, čím zároveň predíde ďalším sporom, a to aj sporom na plnenie. Podaná žaloba o plnenie podľa súdu prvej inštancie bude riešiť celý obsah a dopad právneho vzťahu, alebo práva, a teda predstavuje komplexný právny prostriedok ochrany práv žalobcu.

30. Z rozhodovacej činnosti je odvolaciemu súdu známe, že počas prebiehajúceho konania konaného na základe určovacej žaloby podal žalobca proti žalovanému dňa 29.07.2010 na Okresný súd Bratislava II žalobu o zaplatenie (tzn. žalobu na plnenie). Konanie o plnenie v súčasnosti stále prebieha, nakoľko bolo prerušené do právoplatného skončenia predmetného určovacieho konania.

31. V súvislosti s naliehavým právnym záujmom a s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.08.2001, sp. zn. 4Cdo/49/2003, odvolací súd dospel k záveru, že na preukázanie naliehavého právneho záujmu na žalobcom uplatňovanej určovacej žalobe je právne bezvýznamné poukázanie na to, že bez určenia nadobúdateľa ručiteľského záväzku je ohrozené zabezpečenie finančných prostriedkov poskytnutých žalobcom pri plnení Zmluvy voči ČSOB, a.s., ako aj jeho právne postavenie pri uplatňovaní práv z ručiteľského vyhlásenia, ktoré sa stalo neistým, pričom túto neistotu nie je možné odstrániť inak ako výrokom súdu. Podľa žalobcu by takýto výrok súdu mal pravdepodobne za následok, že by sa spor vyriešil bez ďalšieho zaťažovania súdov spormi. Napriek uvedenému žalobca už inicioval ďalší spor, a to konanie o plnenie proti žalovanému vedené na Okresnom súde Bratislava II.

32. Z uvedeného vyplýva, že v danom prípade rozhodnutie o určovacej žalobe postavenie žalobcu, ktorý má v konečnom dôsledku v úmysle domôcť sa zaplatenia dlžnej čiastky vzhľadom na uskutočnené ručiteľské vyhlásenie, nevyrieši komplexne a s konečnou platnosťou. Odvolací súd poukazuje na to, že

jedným zo základných predpokladov uplatnenia inštitútu určovacej žaloby je, aby sa využíval predovšetkým v prípadoch, kedy nebudú nasledovať ďalšie spory (spory o plnenie), v opačnom prípade by sa nadbytočne zaťažovali súdy. Avšak o takúto situáciu v danom prípade nejde. Rozhodnutie o tom, či žalovaný ručí za splnenie ručiteľského vyhlásenia zaniknutého subjektu ČSAO, nebude mať za následok definitívne splnenie povinnosti vyplývajúcej z ručiteľského vyhlásenia, ku ktorému sa žalobca mieni dopracovať. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd konštatuje, že nie je daný naliehavý právny záujem žalobcu na podanej určovacej žalobe. Je to práve konanie o plnenie vedené na Okresnom súde Bratislava II, ktoré zabezpečí vyriešenie komplexného súboru otázok týkajúcich sa predmetného sporu, preto žaloba na plnenie v danom prípade predstavuje vhodný prostriedok ochrany práv žalobcu. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie obsiahnutým v napadnutom rozhodnutí, v ktorom súd prvej inštancie vyslovil, že v predmetnom určovacom konaní nie je daný naliehavý právny záujem.

33. S poukazom na to, že súd prvej inštancie správne dospel k záveru o absencii naliehavého právneho záujmu na žalobcom podanej určovacej žalobe, kedy už nie je potrebné, resp. je vylúčené, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie po vecnej stránke preskúmaval, odvolací súd sa s rozsudkom súdu prvej inštancie ako vecne správnym v celom rozsahu stotožňuje podľa ust. § 387 ods. 1, 2 C. s. p., a preto ho potvrdil.

34. Nakoľko je konanie o plnenie vedené na Okresnom súde Bratislava II, pod sp. zn. 24Cb/216/2010, prerušené až do právoplatného rozhodnutia v konaní o určovacej žalobe, odvolací súd poukazuje na ust. § 165 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého bude Okresný súd Bratislava II po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku povinný pokračovať v konaní z dôvodu, že odpadla prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, a to aj bez návrhu.

35. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s ust. § 262 a ust. § 255 ods. 1 C. s. p. Úspešnou stranou v odvolacom konaní bol žalovaný, ktorému vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania.

36. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.). Dovolanie je podľa § 421 C. s. p. prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ (§ 421 ods. 2 C. s. p.). Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne(dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.). Dovolateľ

musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1). Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je:

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).